

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: -if-

Cím: Méhely Lajos 80 éve

Forrás: Új Magyarország

Bp.
(Hely)

1942 VIII. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Méhely Lajos

Idő

"1942"

Személy

Méhely Lajos 80 éves

Országunk egyik legnagyobb tudós szelence, s nemzetünknek egyik legnagyobb faji értéke és büszkesége: Méhely Lajos, a budapesti tudományegyetem nyugalmazott zoológus professzora augusztus 24-én ünnepi születésének 80-ik évfordulóját. Az Új Magyarorságot Méhely professzorhoz szoros kapcsolatok fűzik, mivel cikkei, vezércikkei mind a mai lapban, mind annak elődjében gyakran láttak napvilágot. Így nagy örömmel élünk az alkalommal, hogy a nemzettől részére kijáró tiszteletben mi is résztvegyünk, sőt elől járjunk.

Kisapsai Méhely Lajos a Felvidéken, Kisfalud-Szögiben 1862-ben született. A budapesti tudományegyetem neveltje és tudományos munkásságát is Budapesten kezdte meg, mint a műgyetem tanársegéde. Már 23 éves korában kikerült a magyar életbe s kutató munkásságát a brassói állami főreáliskola természetrajz tanáraként indította útba. Tanárlete azalatt tetőződött be, hogy egyfelől 1906-ban a kolozsvári tudományegyetem a tiszteletbeli doktori címmel tüntette ki, másfelől kutatói tudományos munkásságára való tekintettel ugyanebben az évben beosztották Budapestre a Magyar Nemzeti Múzeum állattárához. A budapesti tudományegyetem a régi tanítványt 1915-ben professzorává hívta meg s azóta ott éli tudományos életét az egyetem állattani intézetében, dolgozószobáját a 10 évvel ezelőtt történt nyugdíjaztatása óta is tudományos munkásságával és gyűjtéseivel telítve.

Méhely Lajos a nagy tehetséggel megáldottak közé tartozik. Tudós és művész egy testben, író és költő egy lélekben, kutató és kritikus egy személyben. S ezen túl nemcsak nagy szellem, hanem mint ember, nagy lélek, a nemzetnek pedig nemcsak tudományával hírneves tagja, hanem mint a nemzet ébresztője és nevelője, egyik legjelesebb fia.

Méhely Lajos sokoldalúsága tudományos munkásságán is kiütözik. Ezért ha csak egyben akarjuk őt jellemezni, nem tudunk mást mondani róla, mint azt, hogy a természetnek nagy ismerője, élesszemű kutatója és mély gondolatokat ébresztő bűvara. Továbbmenőleg azt kell mondanunk, hogy rendszerező bűvár, aki az állatvilág legkülönbözőbb és legrokontalanabb területein végzett jelentős és terjedelmes kutatásokat s több monografikus méretű nagy művet tett közzé. Azt kell mondanunk, hogy Méhely Lajos nagy összehasonlító anatómus, aki könnyedén túl tud emelkedni a rendszertan kötöttségein és átfogó tekintete biztos szemmel látja meg a nagy általánosságokat s a nagy törvényszerűségeket. De még itt sem áll meg, hanem még feljebb emelkedik a tudomány szintjén és az élet örök törvényeit kutatva származás-bűvár is, aki természettapasztalataiból, rendszertani tudásából és összehasonlító anatómiai kutatásaiból az élet legnagyobb kérdéseire, a származás problémájára tér át és annak áldoz számos értekezésében, vagy abban foglalja össze rendszertani és alkattani

kutatásait. De épp úgy ért a szövevényi és a módszertani kutatásokhoz is.

Méhely tudományos munkásságát a széleskörű ismeretek, a nagy tájékozódottság, az irodalomnak harcos uralása, a minden részletre kiterjedő pontos, aiapos és kútforrásszerű hűségű leírás és feltárás jellemzi. Közismert dolog, hogy azon a téren, ahol Méhely kutató szemével megjelent, későbbi tudományos munkának tennivalója már nem igen akadt. A művész a tudományos munka kivételében is szerephez kívánczik, részben élvezetes leírásaival és fordulatos írásmódjával, részben és főként élethű művészi rajzaival. Méhely ezt a tehetségét nagy szeretettel is csillogtatja, mert nincs tudományos munkája, amelyet híres rajzaival kellően ne díszítene.

Éles, bíráló szemével és harcos írásmódjával sokszor ütközik össze szakbűvartársaival s ezért egy-egy kutató cikket rendszerint harcos viták követik. De ezekben is nagyszerűen csillogtatja harcos, igazságvédő tehetségét. Innen van az, hogy az általa célbavett tudományos kérdések körül mindig eleven és közfigyelmet keltő élet folyik. Innen van az, hogy személyét a külföld előtt is nagy tisztelet övezi és számunkra mindenütt, ahol csak megjelent, a külföld nagyrabecsülését szerezte meg.

Népszerű, vagy népszerűsítő tudományos írásait az illető kérdésben járatos, vagy félművelt egyaránt nagy élvezettel olvassa. Élvezettel, mert meggyőzően, világosan, szépen s a lelkesedéstől vezetett lendülettel, vagy a harctól hevített fordu-

latokkal ír és sohasem posványosodik el, hanem mindig és mindenkit a gondolatok és célok magas szintjén vezet.

Méhely nemzeti kincsünké s nemzet-történelmünk értékes alakjává vált azzal, hogy tudományos kutatásait, ahol és amikor, csak tehetette, a nemzeti élet szolgálataiba állította. Hol egészen szűk baráti körben, hol a tanítványok lelkes serege, hol az őt ünneplő hallgatóság, hol politikai társaság, vagy egyesület, hol pedig cikkei révén a nemzet egésze előtt szólokolt, faji öntudatunk élesítése és ébresztése érdekében. Az igazgatása alatt álló embertani intézet jelentőségét ezért tartotta a nemzeti élet szempontjából elsőrendű és életbevágó fontosságú kérdésnek. Ezért küzdött mindenkor az intézet fejlesztéséért, ezért küzdött a tudomány tökéletesítéséért és a magyar embertan fejlesztésére, lelkes ifjúság neveléséért. Nem volt közönséges az a szolgálat és még ma sem közönséges az a hatás, amelyet Méhely az élettudománynak a nemzeti élet és abban főként a fajkérdés szolgálatába való állításával elért és kiküzdött. Sok biológus van, akik az élet törvényeit s e törvények faj- és fajtaszabályozó jelentőségét épp olyan jól ismerik, mint Méhely Lajos, de megmaradnak a maguk tudományos kutatása szűk körzetében és maradnak a tudomány kaptafájá mellett. Ha Méhely Lajos kivitte a maga tudós meggyőződését a nemzeti élet piacára, forrongó jövőjének nagy útjaira, úgy az azt jelenti, hogy Méhelyben felébredt a felelősségtudat, a tudásból és tájékozódottságából származó mély felelősség a nemzet életfolyásával szem-